

Prekentekest: Salme 19,2-7

Himmelen forkynner Guds herlegdom,
 kvelven fortel kva hans hender har gjort.
 Den eine dagen ber bod til den andre,
 ei natt gjev sin kunnskap til den neste.
 Det er ikkje tale, det er ikkje ord,
 og inga røyst som kan høyrast.
 Men bodskapen går over heile jorda
 og vitnemålet til heimsens ende.
 Der har han reist eit telt for sola.
 Ho går som ein brudgom ut or sitt rom,
 glad som ein helt legg ho ut på si ferd.
 Frå den eine himmelranda går ho ut
 og gjer sin rundgang til den andre;
 ingen ting er løynd for hennar hete.

Slik lyder Herrens ord.

Har dere lagt merke til høstfargene i dag? Når vi mister de lange lyse sommerdagene og det blir mørkt og fuktig ute, så får vi ikke bare høstens avlinger, det som jorda bærer fram, men også høstfargene, lauvet på trær og busker som glitrer i gult og rødt, sammen med grønt og oransje. For meg er det en ekstra bonus eller velsignelse. I alle fall er det noe å glede seg over for den som ser det. Så tenker jeg, så fattige vi ville være om vi ikke la merke til disse tingene, disse ekstragavene fra vår Herre.

Vi har så mye av alt i landet vårt, det være seg regn, vind eller sol, ja særlig regn. Noen ganger kan det vel til og med bli rent for mye av det gode. For meg vitner hele skaperverket om en gavmild og raus Gud. Slik var det nok også for kong David som skrev den salmen vi nå har lest fra. «Himmelen forkynner Guds herlegdom.» Skaperverket vitner om Guds storhet. Sett fra vårt perspektiv stiger sola opp i øst og går ned i vest. Vi vet at det egentlig forholder seg annerledes, at jorda kretser rundt sola, men skulle alle skrive naturvitenskaplig korrekt, hvor ble det da av poesien og de vakre uttrykksmåtene? Bibelen, og ikke minst nettopp Salmene i Det gamle testamentet, inneholder noe av verdenslitteraturens vakreste poesi.

Like fullt er det ikke skaperverket som er i fokus i Salme 19. Det handler om sola, men naturen er kun omtalt i poesiens vakre språk, og ikke besjelet slik som man fant i andre religioner i gammeltestamentlig tid. Salme 19 er en lovprisning av Gud. Sola, himmelhvelvingen, makrokosmos er et eneste stort vitnesbyrd om han som står bak det hele. For bakom skaperverket står skapningens Herre.

Har du tenkt på det en klar og fin høstkveld når det er kaldt i lufta og stjerneklart? Hvis du befinner deg på et sted uten kunstig belysning, da er det som himmelen hvelver seg over deg. Og på denne praktfulle mørke

himmelhvelvingen, alle stjernene som lyser hvitt og intens. Og når dagen gryr er det som det åpnes ei dør for sola i øst. «Ho går som ein brudgom ut or sitt rom, glad som ein helt legg ho ut på si ferd. Frå den eine himmelranda går ho ut og gjer sin rundgang til den andre; ingen ting er løynd for hennar hete.»

Jeg tror det er sundt fra tid til annen å undres over det vi lett tar som en selvfølge. Her på Heskestad er det mange som lever tett på skaperverket. Som bønder er man direkte avhengig av at de naturlovene Gud har gitt sitt skaperverk faktisk virker, at det er en forutsigbarhet, en veksling mellom lys og mørke, frost og høst, vår og varme.

Denne årstidenes skiftning har mennesker over hele vår klode og til alle tider festet lit til og sett. Man har latt seg fascinere av denne lovmessigheten og storheten i skaperverket. Man har sett opp på himmelhvelvingen, sola og stjernene, det store makrokosmos høyt der oppe, så fullstendig utilgjengelig for små jordboere.

Man har sett. Man har tenkt. Man har tilbedt. Overalt har mennesker kunnet se av skaperverkets storhet og prakt, at bak dette verket må det stå en som er større enn menneskene. Ja, selv på den minste avkrok av vår klode finner vi en forestilling om at bakenfor alt av menneskeproduserte gudestøtter må det stå en høyeste gud med makt og storhet. Men så har menneskeheten mikset sammen skapelsen og skaperen og tilbedt både sol og måne, mennesker og ting. Syndefallet fikk fatale konsekvenser for menneskehetens mulighet til å tenke rett om Gud og kjenne vår Herre ut fra hans henders verk.

Faktisk finnes det ikke ett menneske som kan søke Gud ut fra sin egen forstand og finne himmelens og jordens skaper. Det var som Gud var skjult og lekte gjemsel. Han måtte gi et lite vink. Gud måtte gi seg tydeligere til kjenne, nå gjennom ord. Først gjennom utvalgte menn i bibelhistorien, løftet og pakten med Abraham, Isak og Jakob, og videre loven gitt ved Moses og frelsesløftene gjennom de gammeltestamentlige profetene.

Alt det som mennesker burde kunne vite om Gud ut fra skaperverkets storhet, men feilet på, det og mer til valgte Gud å åpenbare først gjennom løftenes ord, dernest lovens ord og til sist Guds endegyldige åpenbaring i Ordet fysisk født til vår jord som Sønnen Jesus Kristus.

Resten av Salme 19, de versene vi ikke har lest nå, er en lovprisning av Gud også for den åpenbaringen Gud har gitt i ord, fortrinnsvis loven som kom med Moses, for dens fullkommenhet, for dens nytteverdi, for den rettledningen den gir i menneskers liv.

Ennå kjente man ikke Guds frelsesplan fullt ut, for dette var lenge før Jesus ble født. Men han som har skrevet salmen var ærlig om seg selv og

eget liv. Han kjente seg ganske sikkert maktesløs overfor loven med dens krav og bud. Han spurte seg selv og sin Herre: «Kven merkar kor tidt han fer vilt?» Og han ba til sin Gud: «Tilgjev meg dei synder eg ikkje veit om! Ja, hald din tenar frå skamlege synder; lat dei ikkje få makt over meg!»

Så ser vi en mektig sammenheng gjennom alt det denne salmen forkynter. Det begynte med skaperverket. Naturen taler sitt eget ordløse språk om Guds storhet og makt. Et språk vi alle kan forstå, men som ikke strekker til for at mennesker kan finne Gud.

Det fortsatte med loven, Guds vise forordninger for menneskenes liv. Den mektige og kloke Gud vet best hva som tjener til det gode liv for oss mennesker, men også hva som fremmer hans egen ære og integritet. For himmelens og jordens skaper er både hellig og kjærlig Gud som gjerne vil forenes og være nær hos mennesker, men som aldri kan gjøres til ett med synd og brudd på egen lov. Loven og budene stiller absolutte krav og vi mennesker er av samme falne natur som det øvrige skaperverket, og så håpløst fortapt i oss selv og uten mulighet til å finne Gud og være nær hos ham, var det ikke for frelsen og nåden, at Gud rakte oss en hånd.

Frelsen og nåden kom i Jesus Kristus. Salmens forfatter erkjente synd og ba om tilgivelse. I det ligger en erkjennelse av at verken den åpenbaringen naturen er om Gud, eller loven i all sin fullkommenhet kunne gjøre et menneske rettferdig overfor Gud. Det måtte et oppgjør og en soning til. Og dette lå fram i tid for den gammeltestamentlige salmeforfatter. Han eide løfte om en framtidig velsignelse i et løfte som var gitt allerede til Abraham: «I di ætt skal alle folk på jorda velsignast.»
1Mos 22,18.

Hva kan vi da si til dette vi som er samlet til gudstjeneste i Heskestad kyrkje denne søndagen i oktober? Jo tenker jeg, vi har all god grunn til å takke Gud for hans mangfoldige omsorg og godhet, at han har valgt å åpenbare seg for oss og at vi har fått del i hans velsignelse. Måtte vi aldri bli så fattige at vi ikke ser Guds godhet i våre egne liv, men kunne glede oss over alt som tross alt virker i skaperverket, i det store og i det små, eget liv og helse for alle som har det. For arbeid, trygd og gode samfunnsordninger, at vi lever i en tid da det er fred i landet vårt, og for høstfargene i naturen. Slik kunne vi fortsette, gå på oppdagelsesferd i våre selvfølgeligheter og lete fram takkeemner. Og jeg er sikker på at vi finner mange bare vi ser etter, for Guds gaver er mangfoldige.

Liv og helse er viktig, men av alle Guds gaver er frelsen i Jesus Kristus den største og dyrebareste. I evangelieteksten for denne dagen inviterer Jesus: «Kom til meg, alle de som slit og har tungt å bera; eg vil gje dykk kvile!» Matt 11,28.

Salme 19 lar oss se Guds herlighet. Skaperverket er ordløs tale om Gud, men åpenbaringen i ord gir skriftlig kommunikasjon. Vi mennesker blir små i forhold til Guds storhet. Vi inngår i skaperverket, men Gud har villet kontakt. Gud har svart på salmistens og mange troendes bønn om tilgivelse ved å gi sin egen kjære sønn til soning og offer én gang i historien. Hans offer på Golgata gjaldt i fortid for de som satte sin lit til Herren før, og i framtid for oss som tror på Jesus i dag.

Vi kan ikke medvirke annerledes til vår frelse enn ved å ta imot. I dag legges nattverdens hellige gaver i tomme hender til syndere som trenger Jesus. Er ikke du og jeg blant dem? I dag får du mota synlig nåde i brød og vin, ikke som premie, men fordi du trenger det.

Ære være Faderen og Sonen og Den heilige Ande, som var og er og vera skal ein sann Gud frå æve og til æve.